

«У природі немає місця пустим витратам»

Вислів, що є назвою цього матеріалу, належить всесвітньо відомому вченому, члену Римського клубу Гюнтеру Паулі і є його науковим кредо. Разом із своїми колегами Гюнтер Паулі дослідив критичні аспекти життя людства, які, на їхню думку, можна вирішувати за рахунок інноваційних підходів до налагодження виробничих процесів з урахуванням законів природи. Відновлення екологічного балансу планети та економічний розвиток суспільства повинні бути взаємопов'язаними процесами. Результати цих досліджень, які тривали багато років на всіх континентах, були викладені у доповіді Римського клубу «Синя економіка. 10 років. 100 інновацій. 100 мільйонів робочих місць» за авторством Гюнтера Паулі.

З усіх схвальних думок щодо цієї роботи, які висловили відомі вчені та громадські діячі планети, особливо запам'ятовуються слова Емі Макконнелл Франкліна, доктора філософії, автора «Оберіть зміну»: «Ми визнаємо, що Природа пропонує системи, які ідеально підходять для тривалого використання. Модель перенесення енергії та поживних речовин з одного царства природи в інше пропонує нам парадигму, яка дозволяє побачити місце у природній збалансованості».

У епіграф до присвяти книги «Синя економіка...» Гюнтер Паулі виніс такі слова: «Не вимагайте від Землі більшого. Робімо більше з тим, що дає Земля». Можна ще багато цікавого розповісти про синю економіку, про самого Гюнтера Паулі та його колег, але краще прочитати цю роботу, тим більше що за підтримки Благодійного фонду Богдана Дмитровича Гаврилишина та, безперечно, за згодою автора вона була видана українською мовою міжнародним фондом «Скорочення ризиків» (глава фонду — Володимир Костерін).

Саме на запрошення відомого вченого, члена Римського клубу, професора Богдана Дмитровича Гаврилишина за сприяння фонду «Скорочення ризиків» Гюнтер Паулі в середині лютого 2012 р. відвідав Київ, де в бізнес-школі МІМ-Київ презентував «Синю економіку...», не тільки викликавши у присутніх повагу до своїх поглядів, але й давши можливість побачити реальні кроки у напрямі інноваційного розвитку людства. Там і відбулась моя зустріч з Гюнтером Паулі, який не лише поставив свій підпис на моєму екземплярі книги «Синя економіка...», але й, що головніше, відповів на запитання для читачів журналу «Упаковка». Особлива подяка Анні Побережній за сприяння та переклад.

Валерій Кривошей, к.х.н.

Гюнтер Паулі народився в Антверпені, Бельгія. Вивчав економіку в Університеті Лойоли, здобув ступінь MBA в Insead у Фонтбло, Франція, завдяки стипендії Rotary International Foundation. У 1978 р. він був обраний президентом студентської організації AIESEC у Бельгії.

Гюнтер Паулі засновник більше 10 компаній (PPA Holding, ESIF, UPEFE, Ecover, інші), президент фонду Mozartium Belgium, лідер глобальної світової спільноти ZERI (Zero Emissions Research and Initiatives) та ідеолог синьої економіки.

Гюнтер Паулі також автор 16 книг, що перекладені 28 мовами світу.

— Гюнтер, хто або що наштотувало Вас на думку, що існує синя економіка?

— Помилки. Якщо ви помиляєтесь — ви вчитеся. Для мене основою для появи синьої економіки послугували власні помилки. Я повинен вчитися на них. І не можу продавати продукти, що руйнують тропічні ліси.

Наприклад, компанія Ecover. Це був дуже успішний бізнес, але в той самий час він знищував тропічний ліс та середовище проживання орангутанга, оскільки в його основі лежало використання жирних кислот, які містяться у пальмовій олії. Зростання попиту на олію, у свою чергу, приводило до зростання виробництва.

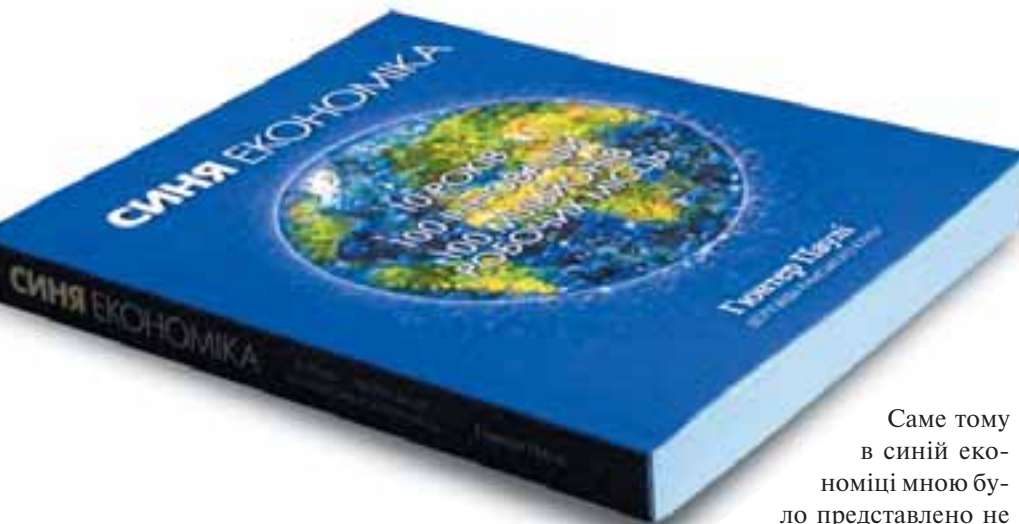
Я ніколи не хотів завдавати будь-якої шкоди лісу і, безперечно, не хотів унеможливити життя приматів. Але саме до цього призводила моя бізнес-модель, це було її результатом. Тому я продав даний бізнес.

— Яким був Ваш алгоритм мислення, щоб дійти до основних положень синьої економіки?

— Перш за все я після своїх спостережень дійшов висновку, що все те, що корисно для здоров'я людини та не шкодить Землі, дорого коштує. Але таке можливо лише для багатих людей. Усе, що не шкодить людині та планеті, повинно бути дешевим. Тоді

ми зможемо охопити все населення планети.

По-друге, якщо економіка хоче зменшити вартість чого-небудь, вона зосереджується на скороченні витрат. Але як далеко можна зайти з таким підходом? Синя економіка пропонує інше. Замість здешевлення ми повинні заробляти більше грошей. Це як у випадку з кавою: після того як кава випита, ми можемо перетворити кавові відходи в компост, але це не принесе нам грошей. У будь-якому разі гриби, вирощені на кавовому субстраті (кавових вижимках), дають більший дохід. На одній тонні кавових відходів можна виростити

Саме тому в синій економіці мною було представлено не одну, а сто інновацій, котрі можуть бути взаємопов'язані.

півтонни грибів, а відходи, що залишаються після збору вирощених грибів, є прекрасним кормом для тварин. У свою чергу їхні відходи життєдіяльності дають можливість генерувати біогаз, а суспензія, що залишається після цього, є відмінним добривом для ґрунту.

Якщо ми прагнемо створювати робочі місця, мати здорову їжу, потрібно заробляти більше грошей замість постійного урізання витрат і скорочення працівників. Я розглядаю всі інноваційні рішення як комплексну систему. Отже, у наведеному прикладі п'ять речей: кава, гриби, корм для тварин, біогаз і компост. Я роблю гроші з кави, грибів, корму для тварин, енергії, і лише компост — безкоштовний.

По-друге, ми завжди хочемо швидких рішень. І шукаємо їх, використовуючи хімію. Але ми повинні знайти інші методи, які не будуть залежати від хімії. Сама по собі хімія не є поганою, проте вона має багато непередбачених наслідків. Якщо, з іншого боку, я знайду рішення, основане на законах фізики, то ліквідую багато проблем, пов'язаних з хімією, вирішивши при цьому проблему. Я хочу мати такі рішення, що не залежатимуть сильно від хімікатів.

Наприклад, стандартне обладнання для очищення води змішує хлор з водою. Моє рішення — ніяких при цьому хімікатів узагалі, бо ми можемо отримувати питну воду завдяки використанню у процесі очищення

вихору. Він приводиться в рух силою тяжіння.

По-четверте, ми повинні використовувати те, що маємо. Якщо ви так робитимите, у вас не буде відходів. Ви підвищите продуктивність.

Використовуйте те, що доступно.

Використовуйте те, що маєте.

Не думайте, що це сміття.

Якщо ви не знаєте, що зробити із чимось, то воно для вас є сміттям. Якщо ж вам відомо, що можна зробити з ним, тоді це ресурс.

Я усвідомлюю, що багато великих компаній не збираються впроваджувати підходи синьої економіки, бо їхні цілі — отримувати прибутки та заробляти гроші — дуже відрізняються від того, що пропоную я. Тому я покладаюся на молодих людей, людей, які не мають досвіду в бізнесі, — саме вони розділять мої ідеї та принципи синьої економіки. Я спілкуюся з молоддю, підприємцями, людьми, які молоді не тільки за віком, але й серцем.

— Розвиток світу за правилами синьої економіки — це шлях людства до самозбереження чи це шлях до нового рівня життя?

— Я не претендую на роль рятівника людства. Синя економіка — це про воду, харчові продукти, здоров'я, житло, енергію та робочі місця. Вона не для врятування світу. Синя

економіка — про задоволення основних потреб кожного з нас за рахунок використання того, що ми маємо.

— **Які умови життя світової спільноти стали передумовою погляду вчених на розвиток за правилами синьої економіки?**

— Перш за все вона практична. Вона працює. Вона швидка та дешева. І це надзвичайно важливо. У цьому випадку немає потреби в багаторічних дослідженнях.

Науковці можуть зрозуміти та усвідомити, що вона є дуже швидкою.

Синя економіка недорога. На сьогодні є багато інновацій, що вже були впроваджені, і це може надихнути науковців вийти за межі звичайного мислення.

— **Гюнтер, з боку кого є неприйняття розвитку за принципами синьої економіки?**

— Я не маю ні ворогів, ні опозиції. Основна проблема полягає в тому, що люди не розуміють величезні можливості, які відкриваються перед ними. Причиною їхнього нерозуміння є те, що вони вивчали щось зовсім інше. Вони обмежені тими знаннями та бояться всього нового. Дехто стає скептичним, коли чує про інноваційні рішення. Ось чому молоді люди, котрі не мають досвіду, легше сприймають ідеї, які я пропоную.

— **Хто є основним виконавцем побудови життя за правилами синьої економіки?**

— Кожен з нас. Без винятків.

— **Чи є альтернатива синій економіці з точки зору покращення життя людства?**

Гюнтер, дякую Вам за спілкування, дякую Вам за відверті відповіді, які розкрили основні підходи до Ваших досліджень та основні принципи синьої економіки. Упевнений, все, що Ви робите, зацікавить певні кола науковців та підприємців тут, в Україні, і особливо молодих людей, які не зашорені чинними правилами економіки капіталізму, економіки збагачення без збалансованого ставлення до людини та природи. А Вам бажаю нових досліджень, нових досягнень, нових прихильників по всьому світу.

(Книгу Гюнтера Паулі «Синя економіка...» можна придбати, відправивши запит на електронну адресу: blue-ekonomy@ukr.net)

— Я розглянув багато можливостей, величезну кількість можливостей. Але дійшов висновку, що синя економіка — найкраще, що ми маємо на сьогоднішній день. Я знаю, що вона працює. Але впевнений, що інші способи досягнення тих самих цілей теж є вірними. На жаль, я не маю досвіду з їхнього використання.

— **Наскільки синя економіка здатна подолати фінансовий колапс, який періодично накриває світ?**

— Я не хвилююся про фінансову систему. Це не моя робота. Моя робота — пошук робочих місць, харчових продуктів, води, енергії, засобів для охорони здоров'я та життя. Я не збираюся рятувати банки, які ризикують грошима і займаються спекуляціями. Гроші — це не так важливо. Якщо ви маєте хороший проект, у вас завжди будуть гроші. Якщо він не є таким, то грошей теж не буде.

— **Гюнтер, Ваші поради суспільству: з чого треба починати, щоб запровадити принципи синьої економіки в країні?**

— З чого варто почати? Головне — дати людям знати, проінформувати їх, що є багато можливостей. Коли вони знають про широке коло можливостей, які відкриваються перед ними, то починають позитивно ставитися до принципів синьої економіки.

Яким чином досягти цього? Люди повинні отримувати знання та новини із книг, презентацій, семінарів, історій для дітей та інших джерел. Дуже важливо дати їм знати, що це можливо.

Ми повинні приносити гарні новини в той спосіб, який буде цікавий для людей.

Матеріал підготували
Валерій Кривошей, к.х.н.,
Анна Побережна